

Stor uenighed om synet på institutionsbegrebet

Der er mange meninger om, hvor vellykket fjernelsen af institutionsbegrebet har været. Vi har spurgt nogle nøglepersoner, som du kan møde på de næste par sider.

”Her startede for alvor det skred imod underfinansiering af det specialiserede socialområde, som er så tydeligt nu”

VILLY SØVNDAL (SF) MEGET AKTIV I DEBATTEN I FORBINDELSE MED SERVICELOVENS INDFØRELSE I 1998. I DAG ER HAN FORMAND FOR SOCIAL- OG ARBEJDSMARKEDSUDVALGET I KOLDING KOMMUNE

Hvor langt er vi kommet med en reel ophævelse af institutionsbegrebet på voksenområdet?

Vi fik en borgerlig regering i 2001 støttet af DF, der lavede massive forringelser på det sociale område. Her startede for alvor det skred imod underfinansiering af det specialiserede socialområde, som er så tydeligt nu.

I 2007 kom strukturreformen, der næsten fjernede det specialiserede socialområde fra amterne/regionerne med den konsekvens, at hele det specialiserede område kom under et voldsomt pres.

Det gode i udviklingen har været, at vi fik mange mennesker med handicap ud i almindelige boliger og omgivelser. Ærgerligt at ressourcerne og specialerne ikke fulgte med. Her er der stadig et slagsmål, der skal vindes.”

”Vi fik mange mennesker med handicap ud i almindelige boliger og omgivelser. Ærgerligt at ressourcerne og specialerne ikke fulgte med”

”Man kalder det bare noget andet”

LISBETH JENSEN, FORMAND FOR ULF, UDVIKLINGSHÆMMEDES LANDSFORBUND, FRA 1993-2013

Hvordan oplever du, at intentionerne om at ophæve institutionsbegrebet har virket?

”Institutionsbegrebet eksisterer i bedste velgående - man kalder det bare noget andet.

- Man kan ikke selv bestemme hvor man vil bo
- Man kan ikke bestemme, hvem man vil bo sammen med
- Selv- og medbestemmelsen er ikke optimal
- Nye bofællesskaber bliver bygget udenfor byerne. Det er medvirkende til, at det er svært frit at tage ind til byen, når man gerne vil. Hvis man eksempelvis vil i biografen, kan man komme med bus ind til byen, men man kan ikke komme hjem, da der ikke kører busser efter klokken 20
- Kommunerne er alt for forskellige i deres måde at håndtere lovgivningen omkring mennesker med udviklingshandicap.”

Hvordan oplever du, at mennesker med udviklingshandicap synes om at bo i et institutions-lignende tilbud?

”Jeg vil ikke selv bo sådan et sted, men vi kommer i ULF steder, hvor beboerne ikke kender deres rettigheder og bare indordner sig. Besparelser er med til at stavnsbinde borgerne i botilbuddene, da mange fritidstilbud lukker ned eller bliver indskrænket. Og da borgerne ikke kan deltage i de almindelige tilbud, bliver de isoleret. Måske skal der om 25 år en ny undskyldning til.”

”Besparelser er med til at stavnsbinde borgerne i botilbuddene”

Tror du på, at institutionsbegrebet reelt bliver ophævet?

”Mit håb er, at det forsvinder, men der er lange udsigter.”

”Jo større botilbud, jo flere begrænsende bureaukratiske og administrative regler og rammer”

STIG LANGVAD, FORMAND FOR DH FRA 2000-2014 OG TIDLIGERE MEDLEM AF FN'S HANDICAPKOMITÉ

Kommunernes praksis lever i de fleste tilfælde ikke op til servicelovens princip om at adskille bolig og servicedelen. Hvad mener du om det?

”Alle har principielt ret til selv at vælge hvor og med hvem, de vil bo. Det skal naturligvis også gælde personer med udviklingshandicap. Det er derfor ikke i overensstemmelse med den enkeltes rettigheder, hvis man er nødt til at flytte et bestemt sted hen for at få den støtte, man har brug for i hverdagen. Det kan sagtens være, at der er nogle, som gerne vil bo i et botilbud sammen med andre, men det skal være noget, den enkelte selv beslutter, eventuelt via støttet beslutningstagen.”

Serviceloven skulle være et opgør med institutionsbegrebet – men der bliver stadig bygget store institutionslignende botilbud til mennesker med udviklingshandicap landet over. Hvad siger FN's handicapkonvention om dette?

”Handicapkonventionen er relativt præcis i forhold til, hvordan man skal kunne bo. Artikel 19 handler om retten til at kunne leve inkluderet i sit lokalområde. Komiteen har i Den Generelle Kommentar nr. 5 lavet en fortolkning af, hvordan man skal forstå artikel 19. Her bliver det præciseret, at en institution kan se ud på mange måder. Men jo større botilbud, jo flere begrænsende bureaukratiske og administrative regler og rammer. Det er lig med mere og mere institution. Når der bygges institutioner, så skabes der mere eller mindre synlige barrierer mellem institutionen og det omkringliggende samfund.”

”Når der bygges institutioner, så skabes der mere eller mindre synlige barrierer mellem institutionen og det omkringliggende samfund”

”Derfor kan det være nødvendigt med et botilbud, der ligger et bestemt sted”

PERNILLE ROSENKRANTZ-THEIL (S), SOCIAL- OG BOLIGMINISTER

Kommunernes praksis lever i de fleste tilfælde ikke op til servicelovens princip om at adskille bolig og servicedelen. Der er mange eksempler på, at borgeren reelt tvinges til at flytte et bestemt sted hen for at få den nødvendige hjælp – i et botilbud. Hvad mener du om det?

”Borgerne skal naturligvis have den hjælp, som de har behov for og ret til. Og jeg forstår godt, at mange borgere har brug for at bo tæt på familie og omgangskreds. Derfor er det også vigtigt, at der er en god geografisk dækning af botilbud. Men nogle borgere har så komplekse behov for hjælp og støtte, at det kræver en speciel viden at hjælpe dem – og den viden findes ikke nødvendigvis overalt i landet. Derfor kan det være nødvendigt med et botilbud, der ligger et bestemt sted.”

Serviceloven skulle være et opgør med institutionsbegrebet – men der bliver stadig bygget store institutionslignende botilbud til mennesker med udviklingshandicap landet over. Er det noget, du vil gøre noget ved?

”For borgerne skal botilbuddene være trygge og have hjemlige rammer, for et botilbud er jo borgerens hjem på samme måde som for alle andre. Opgøret med institutionsbegrebets rummer ikke et forbud mod at opføre botilbud af en vis størrelse. Faktisk kan det i nogle tilfælde være en forudsætning for at kunne tilbyde den højt specialiserede viden og indsats, som alle borgere med komplekse behov skal kunne regne med at få.”

Hvad ser du som den største udfordring med serviceloven i relation til mennesker med udviklingshandicap?

”En af de største udfordringer på det sociale område er manglende viden. Både for mennesker med udviklingshandicap og på handicapområdet generelt. Socialområdet er på mange måder bagud og slet ikke lige så udviklet som eksempelvis sundhedsområdet, når det kommer til viden om, hvad der virker. Så den hjælp, der gives efter serviceloven, er ikke altid den hjælp, der bedst modsvarer borgerens behov. Det er baggrunden for, at regeringen vil indføre specialeplanlægning på den højt specialiserede del af handicapområdet. Med specialeplanlægning inddrages området i en række specialer med et stærkt fagligt miljø inden for hvert speciale. Den viden og den struktur, der opbygges på det højt specialiserede område, vil styrke hele det sociale område.”

”Opgøret med institutionsbegrebet rummer ikke et forbud mod at opføre botilbud af en vis størrelse”